

UIT DE ECONOMIST VAN 1875

De statistiek, die alle verschijnselen bij haar onderzoek oplost in de massa en in de massa naspoort, heeft geene stof van uitgestrekter beteekenis, geene zoo beweeglijke en die zoo vele en zoo verschillende verschijnselen doet kennen, dan die levende zamengestelde massa waaraan men den naam van bevolking geeft.

Uit haar loop leert men haar karakter en haar wezen met juistheid kennen en spiegelt zich de groote mysterie aan ons af, van het onscheidelijk gebonden zijn der individuele vrijheid aan algemeene natuurwetten. De beteekenis van zoo verschillende, afwisselende en blijvende invloeden, wordt hierbij openbaar, en terwijl de individuen schijnbaar buiten den invloed van algemeene wetten zich bewegen, zien wij toch de massa, alsdoor een dwingende magt gedreven, er aan gehoorzamen in haar leven en sterven.

Deze verrassende uitkomst wekt tot nadenken en is een eigenaardige prikkel tot statistisch onderzoek. De beteekenis der individuen, in hunne verhouding tot de wetten der algemeene wereldorde, in het bijzonder van het natuur geheel waartoe zij behooren; de duur der menschengeslachten, de verschijnselen welke zij op den stroom des tijds vertoonen; de wetten van hun ontstaan en vergaan: ziedaar de vragen welke de bevolkingsstatistiek verheldert.

In het bijzonder is haar licht onmisbaar voor den staatsman en staathuishoudkundige. De bevolking toch is doel en inhoud van den Staat, de staatsinrigting wordt door haar bepaald, vindt in haar zijn eenigen grondslag; door haar leeft en bloeit, vergaat of kwijnt de staat; ja, de levende kern der staathuishoudkunde is de bevolking.

uit: Dr. J. J. Kerbert,
Beschouwingen over
Statistiek - De bevolking
(blz. 610/611)